

A KÖZOKTATÁSÜGYI TANÁCS ÚJ SZERVEZETÉRŐL.

Folyóiratunk mult számában ismertettük a reformálandó Tanács új szervezetét, melyet közoktatásügyi miniszterünk a végleges döntés előtt oly czélból közölt a lapokkal, hogy többfelől hozzászólhassanak, s a közvélemény, a mennyiben nyilvánulni akar, kapuzárás előtt érvényesülhessen a szervezet javítása, módosítása szempontjából. Örömmel konstatáljuk, hogy ezt az új szervezetet, mely mélyreható, komoly megfontolás és átgondolás eredménye, mind a napi, mind a tanügyi sajtó osztatlan elismeréssel és dicséretekkel üdvözölte, mert biztosítékát látta benne a közoktatásügyi tanács zavartalanabb és eredményesebb működésének.

A tanács e tervezet szerint véleményadó testület, mely «a szükséges javaslatokat csak a vallás- és közoktatásügyi miniszter fölhívására készíti el, de saját kezdeményezéséből is tehet fölterjesztéseket». A debreczeni tanári körben október 19-ikén *Balassa József* tartott előadást a tanács új szervezetéről s a maga részéről teljesen belenyugodott abba, hogy az iniciativa joga a miniszteré legyen. Mások azonban, a kik ott a dologhoz hozzászóltak, különösen *Dóczy Imre*, *Kardos Albert* és *Sínka Sándor* kevés önállóságot és függetlenséget látnak az új tanácsban; attól tartanak, hogy így a tanács nem lesz a tanügyi közvélemény kifejezője s több kezdeményezési jogot kívánnak a tanácsnak biztosítani. A kezdeményezést az új szervezet nem veszi el a tanácstól, mert a 16. §. c) pontja teljesen biztosítja a tanácsnak azt a jogát, hogy megfigyelései alapján saját kezdeményezéséből indokolt javaslatokat tehet a vallás- és közoktatásügyi miniszternek. Megszorítást ez a jog csak ott szenved, hogy az évi összes üléseken csak olyan ügy tárgyalható, melyet a miniszter napi rendre tűz. Ez azonban természetes következménye annak, hogy a tanács elnöke maga a miniszter. Ezt pedig föltétlenül helyeselnünk kell, sőt rendkívüli öröm ránk nézve, mert így bizonyosak lehetünk abban, hogy a tanács működése igazán aktuális, hatása igazán intenzív lesz. Ez a közvetlenség, melynek alapján a miniszter tanácsadó organumával érintkezik, biztos záloga tanügyünk szünetlen emelkedésének, az égető kérdések gyors és megnyugtató megoldásának. Egyet azonban mégis el kell ismernünk. A tanács kezdeményező joga biztosítva van ugyan, de nincs kellőkép kidomborítva. Kidomborítani pedig úgy

lehetne, ha az állandó bizottság munkakörébe az is beosztatnék, hogy a hazai tanügy állapotát, színvonalát állandó figyelemmel kísérje s az esetleg észrevett hiányok és hibák orvoslására nézve a maga kezdeményezéséből is megokolt javaslatokat terjesztszen a miniszter elé.

Hogy adminisztratív joga nincs a tanácsnak, az általános helyesléssel találkozik. Egyébiránt az eddigi tanácsnak sem volt. Hogy főigazgatói jelentéseket, érettségi dolgozatokat átnézetett, esetleg szükséges intézkedésekre nézve a miniszterhez fölterjesztést intézett, az még nem adminisztratív jog. Az iskolalátogatók pedig eddig is minden rendelkezési jog nélkül küldettek ki. Azt a jogot azonban nem ártana megadni az iskolalátogatásra kiküldött tanácsagnak, hogy sürgős változtatást, javítást igénylő esetekben, tartahatatlan állapotok esetén közvetlenül gyors intézkedésre kérhesse fel a közoktatásügyi minisztert.

Általános az öröm azon, hogy az új tanács nem bírál tankönyveket, azaz nem tőle függ a tankönyv engedélyezése vagy elvetése. Ezt mi is csak helyeselhetjük. Minek tegyük ki az új tanácsot is a gyanúsításoknak, ellenszenvnek, haragnak? Azonban hangsúlyozni kívánjuk, hogy a tankönyv, mint olyan, ezentul se lehet közömbös a tanácsra nézve. Ha a tanács szemmel tartja tanügyünk állapotát, a tanítás menetét, a tankönyveket sem ignorálhatja. Figyelemmel kell neki kísérnie a tankönyveket is, és bárha nem ő dönti el praeventív bírálatával, melyik könyv jó, melyik rossz, utólag neki is áttekintést kell szereznie a tankönyvek egész territoriuma felett s ott a hol e téren komoly bajokat lát, ép úgy intézkedésre kell fölhívnia a közoktatási kormányt, mint egyéb tanügyi dolgokban. Szóval a tankönyv, mint taneszköz, mint a tanár mellett a tanítás főszerzője, ezután sem lehet *noli me tangere* a tanács előtt.

A titkár állandó előadója a külföldi közoktatásügynek. Mint-hogy a titkár ezenkívül vezeti az irodát, rendben tartja és őrzi a tanács irat- és könyvtárát s részt vesz a tanács rendes munkásságában, azt hisszük, hogy a tervezet itt tulságosan sokat ró egy ember vállaira. Szerintünk a külföldi közoktatásügy állandó szemmel tartása *egész embert kíván*. Hisz oly nagy a külföld tanügyi irodalma, oly sok ága van a tanításnak és annyi neme az iskoláknak, hogy csak a külföldi tanügyi sajtó éber figyelemmel kísérése is busásan elég egy embernek. Hát még ha hozzá veszszük a tanítás

praxisát, methodusát, a mit nem lehet könyvekből megismerni, a mit szemmel kell látni és füllel kell hallani. Hisz a külföldi közoktatásügy előadójának jóformán többet kellene a külföldön tartózkodnia, mint itthon. Csak így értékesülhetnek nálunk a külföldi tanügy becses momentumai. Az is tudva levő, hogy a ki adminisztrál, és ismét csak adminisztrál, annak sem kedve, sem ideje külön önálló szellemi tevékenységre. Azért azt hisszük, hogy a jelzett feladatra legalább két ember szükséges. Az egyik a tanács irodaügyeinek vezetője, a másik a külföldi tanügy állandó referense. Az legyen titkár, ez legyen tanügyi referens (előadó). Előadók ugyan a többi tanácsosok is, de a tanügyi referens főleg a külföldi tanügy szemmel tartója és referense:

Egyebekben teljesen egyetértünk a szervezettel.

CSENGERI JÁNOS.

NÉMET OLVASÓKÖNYVEINK KÖZÉPISKOLÁINK ALSÓBB OSZTÁLYAIBAN.

Mind sűrűbben hallható a panasz — és nem minden alap nélkül — hogy tankönyveink nem felelnek meg a modern szellemű gyakorlati tanításnak, hogy a nemzeti szellem nem jut bennök kellő kifejezésre, hogy nem szolgálják kellő mértékben a nemzeti kulturát, nyelvezetük nehézkes és ha van túlterhelés és eredménytelenség, ezeknek egyik nem csekély oka a meg nem felelő tankönyvek.

Hallottuk ezt az utolsó költségvetési vita alkalmával a képviselőházban; halljuk ezt úgyszólván minden nap hivatott tanférfiak szájából; magáévá tette a kérdést a Tanár-Egyesület is, midőn ezen ügyre az intéző körök figyelmét felhívta, azon kérelemmel fordulván a tanügyi kormányhoz, hogy eredményesebb tanítás céljából a vegyesajkú vidékeken külön a célnak megfelelőbb tankönyvek behozatalát engedélyezze. Mindez olyan tényező, mely a kérdés fontosságáról tanuskodik, s mely szükségessé teszi, hogy tanférfiaink ezzel számot vetve, azt megbeszélésük tárgyává tegyék s így a baj orvoslását elősegítsék.

Ámde a mostanáig hallható panaszok inkább csak általánosságban mozognak, a nélkül, hogy a bajt külön megnevezzék; pedig tehetetlen panaszszal nem segítünk a dolgon. Ha tényleg látunk bajt, akkor gondoskodjunk is megfelelő orvoslatról.